

การพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4

The development of quality of life of royal Thai air force wing 4

กวิน ปิ่นทับทิม,¹ พระครูนิวิฐศีลขันธ² , สมคิด พุ่มทุเรียน³

Kawin Pintubtim, PharKruniwitSilakhan, Somkid Phumturain

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 2. เปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 3. เสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสานวิธี โดยการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้การวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กำลังพลและครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ที่พำนักอาศัยอยู่ ณ บ้านพักข้าราชการ จำนวน 353 นาย จากจำนวนทั้งสิ้น 3,000 นาย ซึ่งใช้วิธีสุ่มตัวอย่าง จากสูตร Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way

¹ นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์; Master of Public Administration Program students Department of Public Administration, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Sawan Campus.

^{2, 3} อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ; Lecturer Master of Public Administration Program Department of Public Administration, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Sawan Campus. Corresponding Author, email: kawin0370@gmail.com

ANOVA) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) และการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 คน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า สภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ สภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านจิตใจ มีระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา คือ ด้านร่างกาย ($\bar{X} = 4.64$) ด้านสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 4.58$) ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{X} = 4.56$)

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 จากการศึกษาเปรียบเทียบโดยจำแนกตามข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชากรที่มีเพศ อายุ ระดับชั้นยศ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนและเขตบ้านพักต่างกัมนมีสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลกองบิน 4 โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05

3. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ครอบครัวกำลังพลควรเพิ่มความสนใจ ในการออกกำลังกาย ควรรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย และถูกหลักโภชนาการ ควรจัดให้มีการอบรมคุณธรรมจริยธรรม และจัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์อันดีงามต่อครอบครัวกำลังพล ควรสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ควรจัดสถานที่ให้คำปรึกษาในปัญหาต่าง ๆ ของครอบครัวกำลังพล และควรให้ครอบครัวกำลังพลมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิต ควรสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การฝึกอบรมบุคลากร เพื่อสนับสนุนโครงการแก้ไขปัญหาสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตกำลังพลในด้านต่าง ๆ

คำสำคัญ : การพัฒนาคุณภาพชีวิต, กำลังพลทหารอากาศกองบิน 4

Abstract

The objective of this research is to 1) to study the conditions of the development of the quality of life of the family of Air Force Personnel Division 4. 2. To compare the development of the quality of life of the family of Air Force Personnel Division 3. 3. To propose guidelines for the

development of the quality of life of the family of personnel. Royal Thai Air Force Wing 4 This study is a combined research. By quantitative research using survey research The samples used in the research were personnel and family members of the Air Force Personnel Division 4, who resided at the civil servant residence, totaling 353 out of a total of 3,000, which was sampled using the Taro Yamane formula. Data were collected as a questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. The hypotheses were tested by t-test and F-test using the One Way ANOVA method, testing the difference of the pair by means of results. Least Significant Difference (LSD) and qualitative research Through in-depth interviews with 7 key informants by using content analysis techniques in context

The research showed that :

1. The condition of the development of the quality of life of the family of Air Force Personnel Division 4 in the overall level was at the highest level ($\bar{X} = 4.61$). Conditions for improving the quality of life of the family of the 4th Air Force Air Force personnel can be sorted as follows. Condition of the development of quality of life in psychology The highest level ($\bar{X} = 4.67$), followed by the body ($\bar{X} = 4.64$) in the environment ($\bar{X} = 4.98$) in the social relations ($\bar{X} = 4.56$)

2. The Comparison of the condition of the development of the quality of family life of the Royal Thai Air Force Air Force Personnel 4 from a comparative study based on personal factors data. The average monthly income and the residential areas are different in the condition of the development of the quality of life of the Family Air Force 4 personnel.

Therefore accept the hypothesis Significance in consciousness at the level of 0.01 and 0.05

3. The Ways to improve the quality of life for the family of 4 Air Force personnel. To exercise Should eat ar sun that is beneficial to the body And correct nutrition There should be training for morals and ethics. And organize activities that create a good relationship with the family, troops Should create knowledge and understanding in nature conservation Should provide a place to consult on the issues of the family And the family members should be involved in solving the quality of life development problems Should support budgets, materials, equipment, personnel training To support the project to solve the problems of the quality of life development in various fields

Keyword: development of the quality of life, Air Force Personnel Division 4

บทนำ

กองบิน 4 เป็นองค์กรข้าราชการที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจผ่านกระทรวงกลาโหม ให้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานทางการทหารในการป้องกันประเทศ กองบิน 4 เป็นชุมชนขนาดใหญ่มีอัตรากำลังพล 3,210 นายมีกำลังพลที่พำนักอาศัยอยู่ ณ บ้านพักข้าราชการจำนวน 3,000 นาย และมีครอบครัวกำลังพลที่พำนักอาศัยอยู่ ณ บ้านพักข้าราชการอีกจำนวน 2,000 คน มีบ้านพักอาศัยจำนวน 3,000 หลัง/ครอบครัว กองบิน 4 ได้มีการดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลใน ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม แต่เท่าที่ผ่านมาการบริหารงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพล ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรจะเป็น การพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพล ยังไม่ครอบคลุมถึงปัญหาทางด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหาครอบครัวกำลังพลยังขาดการมีส่วนร่วมที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันด้วยจิตสำนึกในทางจิตใจของแต่ละบุคคล เท่าที่สมควรจะเป็น ปัญหาดังกล่าวเหล่านี้เป็นปัญหาซึ่งนำมาซึ่งปัญหาต่าง ๆ อีกมากมาย ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ครอบครัวกำลังพลด้านสังคมจึงจำเป็นและมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลได้ ฉะนั้น กองบิน 4 จึงพยายามที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพล ทางด้านร่างกาย จิตใจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพราะการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพล ที่กล่าวมานี้จะมีส่วนช่วยสนับสนุนให้คุณภาพชีวิตของครอบครัวกำลังพลมีแนวโน้มที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ว่ามีความสอดคล้องและครอบคลุมกับความต้องการของประชาชนภายในชุมชนอย่างแท้จริงหรือไม่ ต้องการทราบว่าครอบครัวกำลังพลกองบิน 4 นั้นได้มีคุณภาพชีวิตตรงไปตามเป้าประสงค์ของกองบิน 4 และกองทัพอากาศมากน้อยเพียงใด ตลอดจนหน่วยงานนั้นได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพล จริงหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด ตลอดจนเพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพล ซึ่งได้นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาบูรณาการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพล เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาเสนอผู้บริหาร เพื่อพิจารณากำหนดเป็นนโยบายเพื่อปรับปรุงพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพล ให้มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับความต้องการของกำลังพลและครอบครัวให้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้ 1. ขอบเขตด้านเนื้อหา “การพัฒนาคุณภาพชีวิต

ครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4” ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยการบูรณาการจาก หลักภวนา 4 ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกมักแสดงในรูปที่เป็นคุณสมบัติของบุคคลผู้ได้เจริญกาย ศีล จิต และปัญญาแล้ว และจากทฤษฎีขององค์การอนามัยโลก (WHOQOL Group) ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านร่างกาย 2. ด้านจิตใจ 3. ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม 4. ด้านสิ่งแวดล้อม 2.ขอบเขตด้านพื้นที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ บ้านพักกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 จำนวน 3,000 ครอบครัว มีกำลังพลและครอบครัวพำนักอาศัยจำนวน 5,000 คน/นาย โดยแบ่งเป็นครอบครัวกำลังพลจำนวน 2,000 คน และข้าราชการ จำนวน 3,000 นาย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ(Quantitative Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ โดยมีโครงสร้างการสัมภาษณ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 (Key Informants) จำนวน 7 นาย กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ได้แก่ กำลังพลและครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ที่พำนักอาศัยอยู่ ณ บ้านพักข้าราชการ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิด ตารางสุ่มตัวอย่างประชากรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ค่าความเชื่อมั่น 95 % และมีค่าความคลาดเคลื่อนที่ 5 % ซึ่งผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ มาจากการเปิดตาราง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 353 นาย/ครอบครัว

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 353 คน คิดเป็นร้อยละ 88.7 มีอายุระหว่าง 18-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.0 ส่วนใหญ่มีระดับชั้นยศ นายทหารชั้นประทวน จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000-15,000 บาท จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี/เทียบเท่า จำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 63.7และส่วนใหญ่อาศัยในเขตบ้านพัก เขตที่5 จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1

4.2 สภาพการพัฒนาคูณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.160 เมื่อพิจารณา

เป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้ **ด้านร่างกาย** สภาพการพัฒนาคูณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ด้านร่างกาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.64 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.121 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสภาพการพัฒนาคูณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ด้านร่างกาย อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ **ด้านจิตใจ** สภาพการพัฒนาคูณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ด้านจิตใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.218 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสภาพการพัฒนาคูณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ด้านจิตใจ อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ **ด้านความสัมพันธ์** สภาพการพัฒนาคูณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.56 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.114 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสภาพการพัฒนาคูณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากที่สุด **ด้านสิ่งแวดล้อม** สภาพการพัฒนาคูณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ด้านสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.58 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.234 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าสภาพการพัฒนาคูณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

5.3 แนวทางการพัฒนาคูณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ด้านร่างกาย พบว่า เป็นการพัฒนาเพื่อปรับความสัมพันธ์ของชีวิตครอบครัวกำลังพลกองบิน 4 ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมภายนอก โดยการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพที่ดีและแข็งแรง และเพื่อลดภาวะโรคภัยไข้เจ็บ ส่งเสริมให้รับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ มีประโยชน์ต่อร่างกาย เน้นการรับประทานผักและผลไม้ และควรส่งเสริมให้ครอบครัวกำลังพลมีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสม การป้องกันภัย โดยมีเวรยามคอยรักษาความปลอดภัย ด้านจิตใจ พบว่า เป็นการพัฒนาชีวิตทางด้านคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม กองบิน 4 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวกำลังพล เข้าค่ายธรรมะเพื่ออบรมขัดเกลาจิตใจ การฝึกให้มีการนั่งสมาธิเพื่อเสริมสร้างให้จิตใจสงบ ส่งเสริมให้ทำบุญวันสำคัญต่าง ๆ ส่งเสริมให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในเขตบ้านพัก มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน รู้จักการให้อภัยซึ่งกันและกัน ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม พบว่า เป็นการพัฒนาเพื่อปรับความสัมพันธ์ของชีวิตให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมทางสังคมเป็นอย่างดี โดนกองบิน 4 ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ครอบครัวกำลังพลร่วมกันทำงานกันอย่างสามัคคี มีน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การเข้าร่วมกับกิจกรรมสังคม หรือหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมประชุมเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น มีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็นได้ และเพื่อเป็นการสร้างการยอมรับและได้รับยกย่อง ด้านสิ่งแวดล้อม พบว่า กองบิน 4 ควรส่งเสริมให้ครอบครัวกำลังพลตระหนักถึงการมีหน้าที่ดูแลรักษาและแก้ไขสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น เช่น การดูแลต้นไม้ การปลูกต้นไม้ทดแทน การดูแลแม่น้ำลำคลองไม่ให้เน่าเสีย การไม่ทิ้งขยะเกลื่อนกลาด เป็นต้น

6. อภิปรายผล

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4” มีประเด็นการอภิปรายผลดังนี้

การพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 มีสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ด้านร่างกาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, $S.D. = 0.212$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า กองบิน 4 ส่งเสริมให้มีกระบวนการป้องกันและการบำบัดการเจ็บป่วยขั้นต้นของกำลังพลและครอบครัว มีระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.84$, $S.D. = 0.363$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ กองบิน 4 ส่งเสริมให้ครอบครัวกำลังพลตรวจสุขภาพร่างกายเป็นประจำทุกปี ($\bar{X} = 4.82$, $S.D. = 0.436$) อยู่ในระดับมากที่สุด และที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ กองบิน 4 มีสถานที่เล่นกีฬาหรือสวนสาธารณะสำหรับเอาไว้ออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.25$, $S.D. = 0.835$) อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ชนัญญวีร์ ฐิตพัฒนานนท์** ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพโดยใช้กระบวนการ AIC : กรณีศึกษา ชุมชนในตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนบ้านทุ่งตาหลัวเป็นหมู่บ้านในเขตเมือง แต่มีลักษณะทางวัฒนธรรมของสังคมชนบทสูง เนื่องจากเป็นเมืองเก่า การจัดกระบวนการวางแผนกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพโดยใช้กระบวนการ AIC มีขั้นตอน 3 ขั้นตอนคือ 1) การสร้างความประทับใจ ซึ่งเป็นขั้นตอนการเพิ่มความตระหนักให้ชุมชนโดยการแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจของผู้ร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับสภาพของชุมชนและผู้มีส่วนได้เสียระยะนี้มุ่งค้นคว้าปัญหาและความต้องการของชุมชน 2) การสร้างแนวทางในการพัฒนา ขั้นตอนนี้มุ่งที่การแลกเปลี่ยนความคิดของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อกำหนดวิธีส่งเสริมสุขภาพ 3)การควบคุมเป็นขั้นตอนกำหนดแนวทางในการนำโครงการที่ได้รับการยอมรับจากการประชุมกำหนดแผนสู่การปฏิบัติ จากการศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดแผนดำเนินงาน 5 โครงการ ได้แก่ โครงการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก โครงการขุดลอกท่อระบายน้ำ โครงการรวมพลังสร้างสุขภาพ โครงการอบรมแกนนำครอบครัว โครงการต่อต้านยาเสพติด

การพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 มีสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ด้านจิตใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, $S.D. = 0.218$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า กองบิน 4 มีการส่งเสริมการจัดสถานที่ปฏิบัติศาสนกิจ มีระดับสูงสุด ($\bar{X} = 5.00$, $S.D. = 0.000$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ กองบิน 4 มีการส่งเสริมให้กำลังพลและครอบครัวสร้างความรักและความสามัคคีต่อคนในครอบครัวของตนเองและคนในชุมชน ($\bar{X} = 4.82$, $S.D. = 0.383$) อยู่ในระดับมากที่สุด และที่อยู่ในระดับสุดท้าย คือ กองบิน 4 ส่งเสริมให้ครอบครัวกำลังพลพิทักษ์และเทิดทูลในสถาบันพระมหากษัตริย์ ($\bar{X} = 4.35$, $S.D. = 0.728$) อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาวิเชียร ชาญณรงค์** ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชุมชนเพื่อลดละเลิกอบายมุข : ศึกษาเฉพาะกรณี พระครูศีลวราภรณ์ (เฉลิม ตีสีโล)” ผลการวิจัย

พบว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการเป็นผู้นำชุมชน ด้วยการกระตุ้นปลุก จิตสำนึก นำเทคนิคในการเข้าถึงชุมชน การสื่อสารกับชุมชน ผ่านการสนทนา การบรรยาย ป้ายข้อความสื่อด้วยหลักธรรม การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการพัฒนา กิจกรรมกลุ่ม ซึ่งตั้งเป้าหมายไว้ คือ ชุมชนปลอดอบายมุข โดยขั้นตอนกิจกรรมมุ่งให้เกิดการเรียนรู้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง การชี้ให้ชุมชนเห็นโทษของอบายมุข การแก้ไขปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นกิจกรรมการพัฒนาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาคูณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 มีสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.114) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า กองบิน 4 ให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่าง ๆ อาทิ ภัยแล้ง น้ำท่วม ลมพายุ มีระดับสูงสุด ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.000) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ กองบิน 4 จัดให้มีการเผยแพร่ความรู้และวิธีปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงสู่กำลังพลและครอบครัว ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.406) อยู่ในระดับมากที่สุด และที่อยู่ในระดับสุดท้ายคือ กองบิน 4 จัดให้มีเขตสุขภาพบาล, ภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมที่ดี อาทิ สวนสาธารณะ ภายในเขตบ้านพักของหน่วย ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.823) อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ อาศัยบุญ ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคูณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนในเขต ตำบลไร่น้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชนของประชาชนในเขตตำบลไร่น้อย ในด้านการมีส่วนร่วมในการใช้บทบาทองค์กรชาวบ้านการมีส่วนร่วมกับเครือข่ายในการศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์จากองค์กรชาวบ้านถือว่าอยู่ในระดับสูง ส่วนการมีส่วนร่วมของ องค์กรบ้านในการปฏิบัติกิจกรรมชุมชนและการมีส่วนร่วมกับองค์กรชาวบ้านในการบริจาคเงินซื้อวัสดุ และเสียสละเวลาให้แก่องค์กรชาวบ้านในการร่วมกิจกรรมชุมชนอยู่ในระดับสูงเช่นกัน ได้แก่ การประชุมริเริ่มโครงการ การวางแผนและดำเนินการโครงการ การรับรองผลประโยชน์จากองค์กร ชาวบ้านการประเมินผลและสรุปผลโครงการพัฒนาชุมชน กลุ่มตัวอย่างส่วนมากจำนวนเข้ามามีส่วน ร่วมจำนวนมากและส่วนมากจะเข้าร่วมทุกครั้ง ด้านการวางแผนแก้ไขปัญหาในลักษณะโครงการ กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก ได้เข้าร่วมและลักษณะการเข้าร่วมค่อนข้างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ในการเข้าร่วมเป็นกรรมการแก้ไขปัญหาในลักษณะ โครงการกลุ่มตัวอย่างส่วนมากได้มีส่วนร่วมแต่เป็นบางครั้งเท่านั้นส่วนการพิจารณา

การพัฒนาคูณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 มีสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4 ด้านสิ่งแวดล้อม โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.234) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า กองบิน 4 ป้องกันการเกิดไฟป่า ตรวจติดตามปฏิบัติตามกติการดับไฟป่า และฟื้นฟูสภาพหลังเกิดไฟป่า มีระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.383) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ กองบิน 4 มีการปรับปรุงแหล่งชุมชนเพื่อลดการแออัด ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.463) อยู่ในระดับ

มากที่สุด และที่อยู่ในระดับสุดท้ายคือ กองบิน 4 มีการรณรงค์คัดแยกขยะให้แก่ชุมชน ($\bar{X} = 4.25$, $S.D. = 0.835$) อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยศ อิ่มสุวรรณ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการศึกษาคุณภาพชีวิตของชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน” ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาการพัฒนาที่ยั่งยืนในชุมชน เป็นปัญหาที่เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้รับผลกระทบจากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ชุมชนในฐานะระบบสังคมเสียคุณภาพ โครงการการศึกษาชุมชนได้ถูกนำมาใช้เป็นวิถีทางในการแก้ปัญหา โครงการดังกล่าวเสริมสร้าง บุรณาการในชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนและจัดการเป้าหมายของโครงการ คือ การแก้ปัญหาชุมชน และมุ่งหมายให้สมาชิกส่วนใหญ่ในชุมชนได้รับประโยชน์จากโครงการ 2. รูปแบบการศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จำแนกออกเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบอิงชุมชนที่ ชุมชนเป็นผู้ริเริ่มและรูปแบบอิงสถาบันซึ่งหน่วยงานภายนอกเป็นผู้ริเริ่ม รูปแบบที่ชุมชนเป็นผู้ริเริ่ม เป็นรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับชุมชนที่มีผู้นำเข้มแข็งและมีศักยภาพ พื้นฐาน รูปแบบนี้นั้นเน้นความคิดการพึ่งตนเอง การมีส่วนร่วมและการใช้ทรัพยากร ตลอดจนภูมิปัญญา ภายในชุมชน โครงการดังกล่าวเกิดขึ้นโดยชุมชนเอง และมีเป้าหมายในการพัฒนาความสามารถของ สมาชิกเพื่อแก้ปัญหาการพัฒนาที่ยั่งยืน รูปแบบที่หน่วยงานภายนอกเป็นผู้ริเริ่ม เป็นรูปแบบที่เหมาะสม สำหรับชุมชนที่ประสบปัญหาเกินขอบเขตความสามารถของชุมชน การแก้ปัญหาจำเป็นต้องอาศัย ความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นต้นว่า องค์กรระหว่างประเทศ หน่วยงานรัฐ หรือโครงการในพระราชดำริ อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมการศึกษาในโครงการดังกล่าว มีเป้าหมายที่จะสร้างการมีส่วนร่วมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และศักยภาพของสมาชิกเพื่อให้แก้ปัญหาของชุมชนได้เองเช่นกัน ชัยยศ อิ่มสุวรรณ. “การพัฒนารูปแบบการศึกษาชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”, วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 22556)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัวกำลังพลทหารอากาศกองบิน 4” ผู้วิจัยเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ดังต่อไปนี้

1. กองบิน 4 ควรทำการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานคุณภาพชีวิตในพื้นที่ที่รับผิดชอบให้ทั่วถึงและเป็นระบบ เพราะจากการศึกษาพบว่ายังขาดข้อมูลพื้นฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิต
2. กองบิน 4 ควรทำประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ครอบครัวกำลังพลได้ทราบอย่างทั่วถึง

3. กองบิน 4 ควรให้ครอบครัวกำลังพลมีส่วนร่วมในการแก้ไขสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิต เช่น ร่วมแสดงความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย การจัดทำแผน และมีส่วนร่วมในการแก้ไขสภาพปัญหาการพัฒนาคุณภาพชีวิต

4. รัฐบาลควรสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การฝึกอบรมบุคลากร เพื่อสนับสนุนโครงการแก้ไขสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิต

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ด้านการแก้ไขสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้บังคับบัญชา กองบิน 4 และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ควรมีการสำรวจสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตของครอบครัวกำลังพล แล้วนำปัญหาเหล่านั้นมาวิเคราะห์ ถึงปัจจัยเกี่ยวข้องต่าง ๆ ทำให้เกิดสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพล แล้วร่วมปรึกษาหารือ กำหนดนโยบายในแต่ละด้านเพื่อแก้ไขสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลได้ดียิ่งขึ้นต่อไป

2. ด้านการจัดทำแผนการแก้ไขสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพล ก่อนที่จะกำหนดเป็นแผนควรมีการประชุมปรึกษาหารือ โดยการเชิญนักวิชาการที่มีความรู้ในเรื่องแผนมาคอยชี้แนะให้คำปรึกษา ผู้บังคับบัญชา ร่วมแสดงความคิดเห็นในเนื้อหาสาระของแผน มีการวิเคราะห์สภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลในพื้นที่กับแผนงานว่ามีความสอดคล้องสัมพันธ์กันมากน้อยเพียงใด หลังจากนั้นค่อยจัดทำแผนเป็นลายลักษณ์อักษร

3. ด้านปฏิบัติการตามแผนการแก้ไขสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพล บุคลากรควรปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ และจริงจังในการแก้ไขสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับครอบครัวกำลังพลอย่างแท้จริง ผู้บังคับบัญชาควรติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างใกล้ชิด และในการออกปฏิบัติงานควรมีการแจ้งให้ทราบล่วงหน้าเพื่อที่จะได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่

4. ด้านการติดตามผลการแก้ไขปัญหาสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตครอบครัวกำลังพลกองบิน 4 ควรติดตามและประเมินผลการดำเนินงานทุกโครงการอย่างต่อเนื่อง มีการนำเสนอผลการดำเนินงานมาวิเคราะห์ถึงปัญหาและอุปสรรคเพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการแก้ไขสภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชนในครั้งต่อไป และควรให้ครอบครัวกำลังพลมีส่วนร่วมในการติดตามการประเมินผล โดยวิธีจัดทำข้อมูลเพื่อเปิดเผยต่อสาธารณะให้ได้รับทราบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้สื่อ อินเทอร์เน็ต ในเขตบ้านพักครอบครัวกำลังพล
2. ควรทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตกองบิน 4

เอกสารอ้างอิง

- คำรณ ชื่นอารมณ์, วารสารกำลังพลและบ้านพักข้าราชการกองบิน 4, เล่มที่ 1 (มกราคม 2558): 1-2
- ชนัญฉวีร์ จิตพัฒนานันท์, “การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพโดยใช้กระบวนการ AIC : กรณีศึกษา ชุมชนในตำบลหนองไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา”, วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพัฒนาสุขภาพชุมชน, บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 2552
- พระมหาวิเชียร ชาญณรงค์, “บทบาทพระสงฆ์ในการนำหลักธรรมมาใช้ทำกิจกรรมงานพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน เพื่อ ลด ละ เลิก อบายมุข : ศึกษาเฉพาะกรณี พระครูศีลวราภรณ์ (เฉลิม ตีลีโล)” วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, คณะสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.
- ประสิทธิ์ อาศัยบุญ, “การมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน : กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลไธ้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี”, วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2556.
- ชัยยศ อิมสุวรรณ์, “การพัฒนารูปแบบการศึกษาคุณภาพชีวิตของชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน”, วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2556.
- ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ 20 ปี(พ.ศ.2560 - 2579) [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.rtafaqa.org/> [21 กุมภาพันธ์ 2561]
- WHOQOL Group, “development of the world health organization”, Psychoiological medicine, vol.28 (1998). 551-558.